

Egészségnevelés a „terepen”

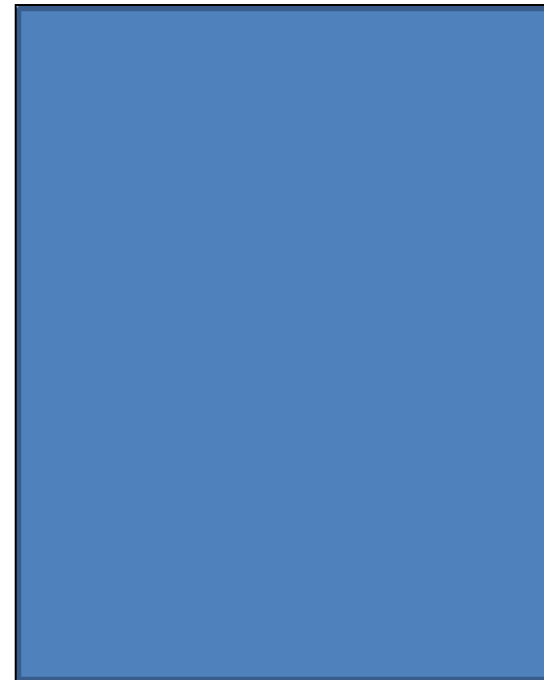
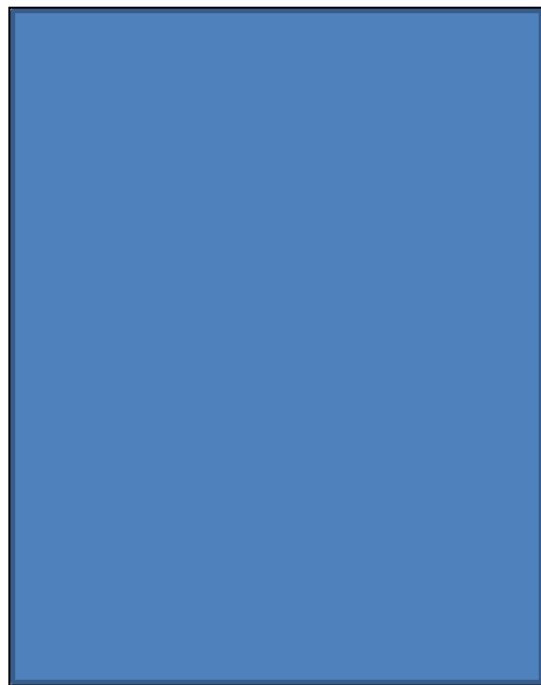
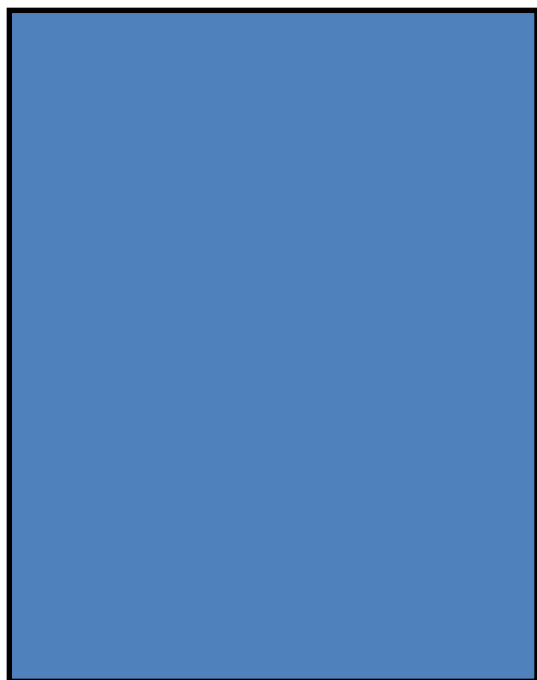
Madarasi Anna
EDUVITAL

Evangélikus Hittudományi Egyetem
2013. 05. 16.

Vázlat

- Mi a célja a mai egészségnevelő előadásnak?
- Miért Önöknek tartom ezt az előadást? Mi az Önök szerepe az egészségnevelésben?
- Információáramlás
- Beteg gyerek a közösségben. A leggyakoribb gyermekkori krónikus betegségek, melyek akut ellátást igényelhetnek.

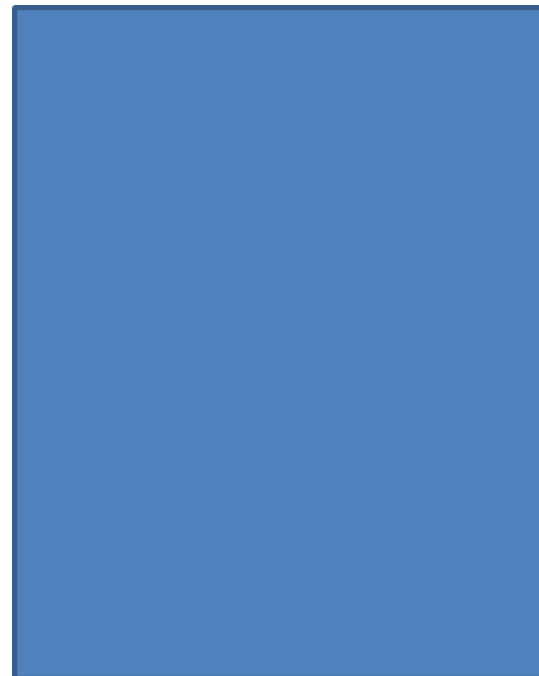
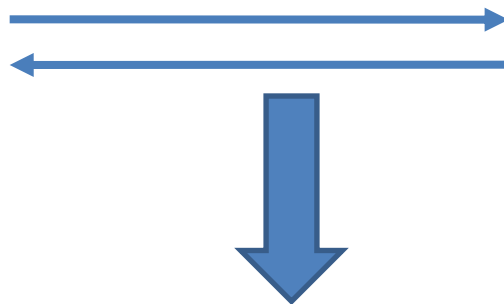
Egészségnevelés

Egészségnevelés

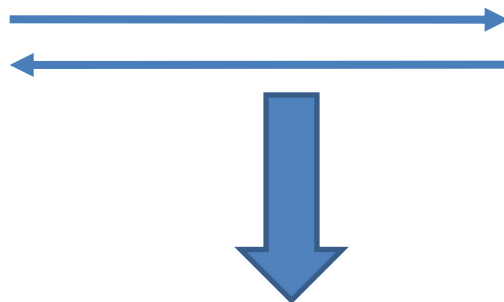
Dr. House

Egészségnevelés

Dr. House

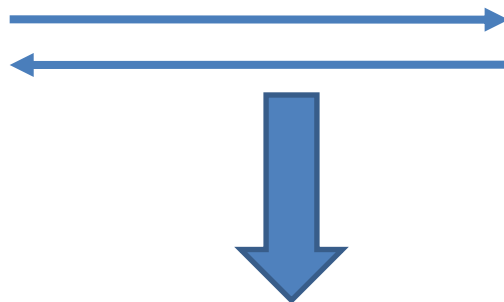

Holt költők társasága

Egészségnevelés

Dr. House

Öveges professzor

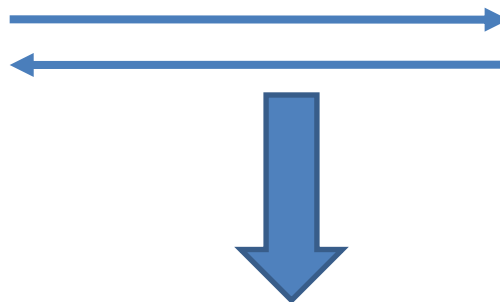
Holt költők társasága

Egészségnevelés

Dr. House

házi orvos, házi
gyermekorvos,
iskolaorvos, védőnő

Öveges professzor

Holt költők társasága

lelkész, pedagógus
óvodapedagógus,
újságíró

Személyre szabott egészségnevelés

- Életkörülmények ismerete
- Helyi adottságok ismerete, azok hasznosítása
- Egészségügyi ismeretek

Közösségi vezetők szerepe az egészségnevelésben

- Példamutatás
- A tanult ember tekintélye

Prevenció

Egészséges életmód

- Táplálkozás
- Testmozgás
- Pszichés állapot
- Függőségek

Milyen alapvető feladataik vannak?

- Odafigyelés
- Tünetek felismerése
- Tünetek értékelése - helyes döntés

Honnan szerzik a szülők az információkat?

- Családi hagyományok
- Ismerősök, barátok
- Tanulmányok, könyvek
- Betegszervezetek
- Média
- Internet

**Krónikus beteg gyermek a
családban, közösségben**

adherencia - non-adherencia

Terápiás hűség

- Acceptance
Elfogadás
- Concordance
Egyetértés
- Persistence
Kitartás
- Compliance
**Együtműködés,
teljesítés**

Terápiás hűtlenség

- Erratic
Akadozó, változó
- Unwitting
Véletlen
- Intelligent
Szándékos

Non-adherencia

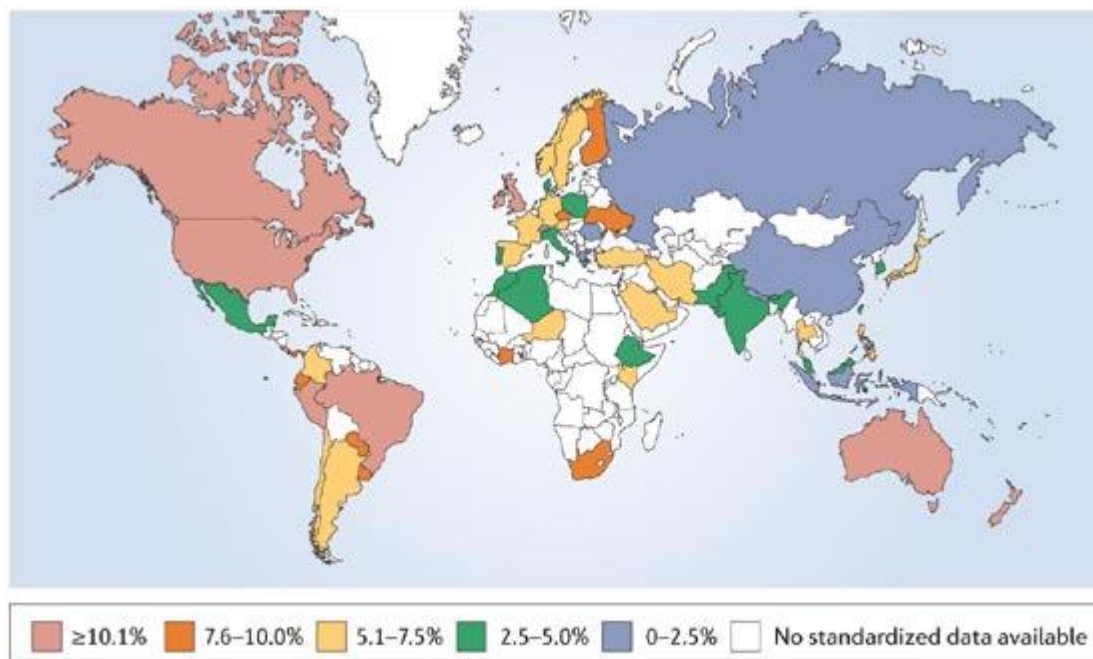
- Évente 194 500 haláleset Európában
- Évente 1,25 Md Euró közvetlen és közvetett kiadás

PGEU (Pharmaceutical group of European Union)

**Krónikus beteg gyermek a
családban, a közösségben**

**Asztma
Allergia**

Asthma bronchiale prevalencia

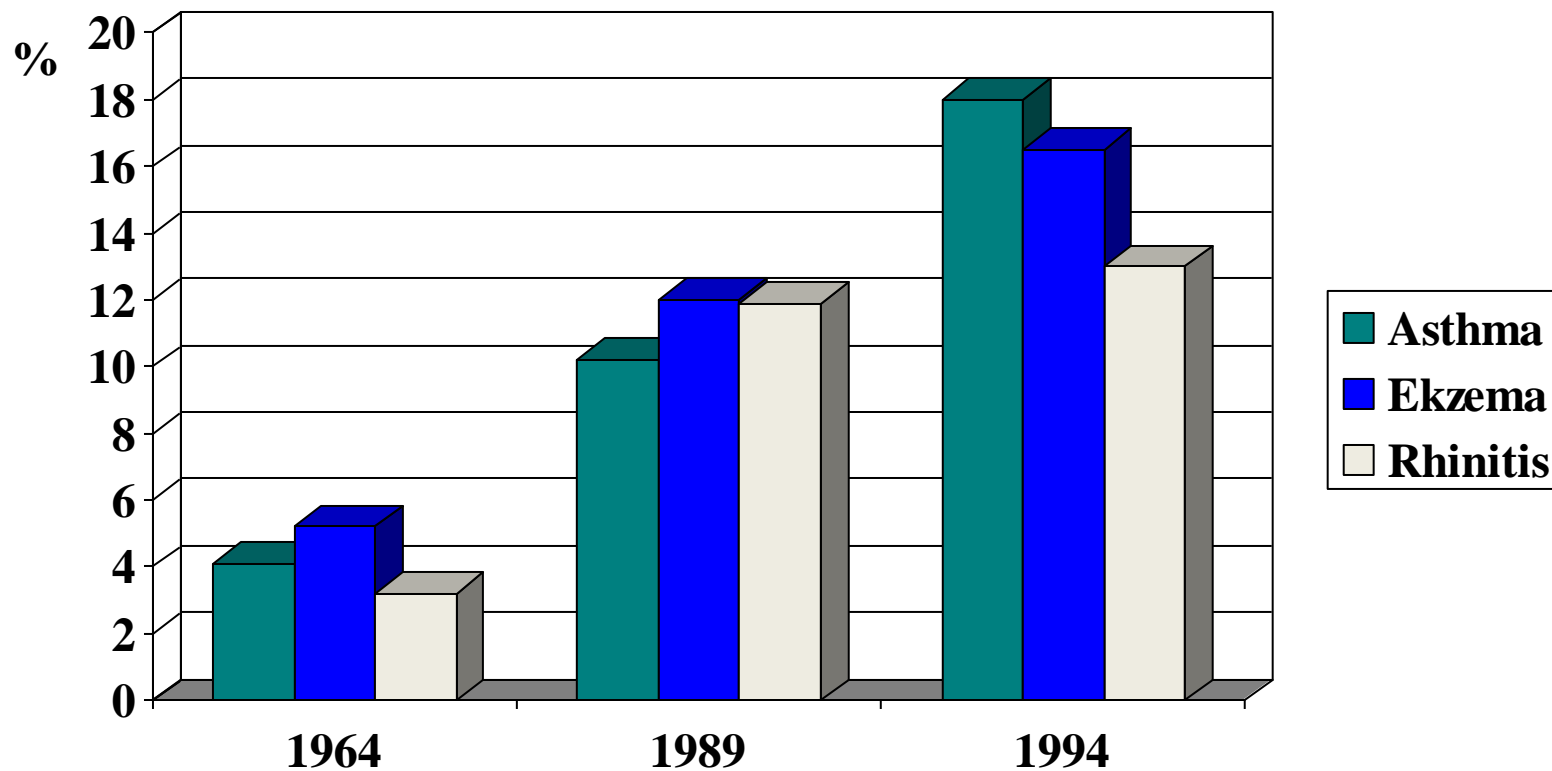
Copyright © 2006 Nature Publishing Group
Nature Reviews | Immunology

~ 300 millió embert érint

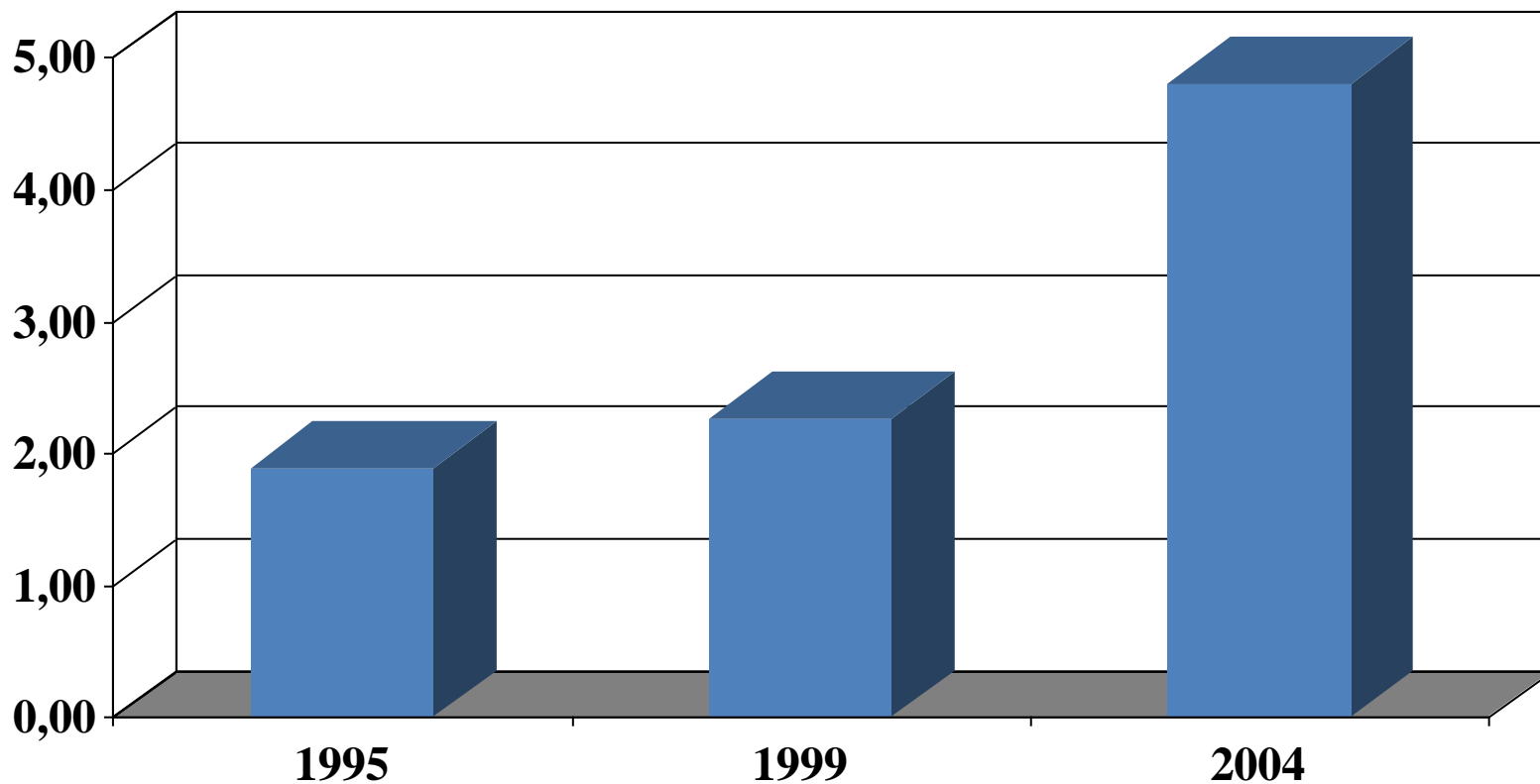
~ 250 000 exitus letalis

Az allergiás betegségek prevalenciája

(Aberdeen, 8-13 év közötti gyermekek)

Gyermekkori asztma prevalencia Magyarországon

Az allergia prevalencia növekedésének okai

- **Környezeti ártalmak növekedése**
- Higiénés elmélet: fertőzés/allergia
- Antibiotikus kezelés 1 éves kor alatt
- Kóros gén expresszivitásának növekedése

Levegőszennyezés

Nyugati típusú
NO, ózon,
illékony szerves
vegyületek

Keleti típusú
SO₂, ülepedő por

Szerepe a pollenallergiákban

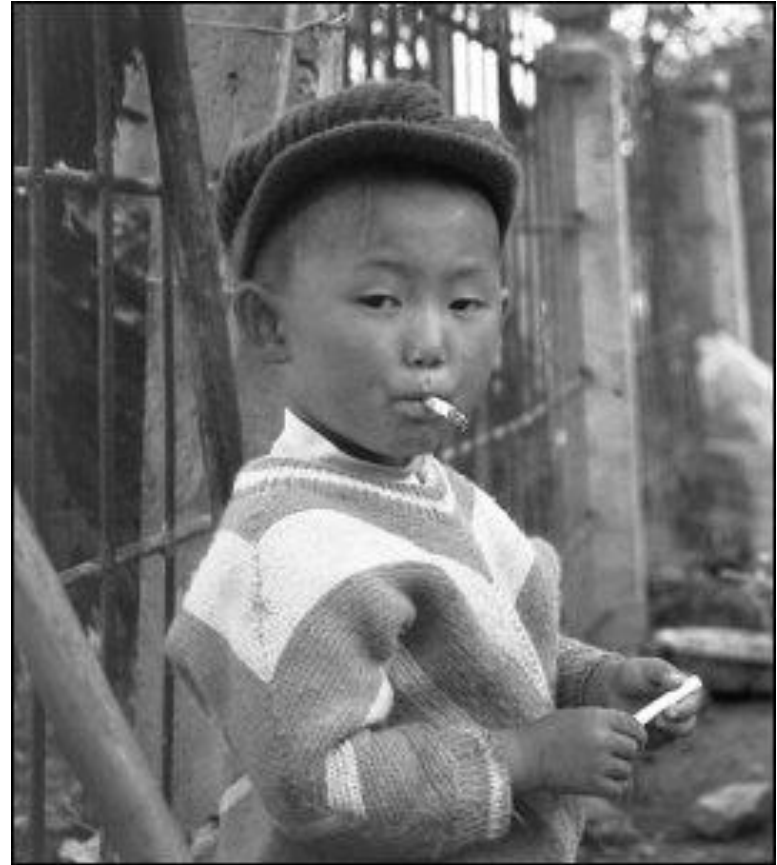
Zsúfolt városok, lakások

háziporotka, penészgomba, csótány, egér, állatszőr

Dohányzás

- Nyálkahártya szerkezetét megbontják

Dohányzás

- Passzív dohányzás

Táplálkozási szokások megváltozása

- Anyatejes táplálás
- Étel adalékok
- Keresztreakciók (parlagfű pollen - görögdinnye)
- Hiányállapotok (szelén, cink)
- Telítetlen zsírsavak hiánya
- Antioxidánsok hiánya

A higiénés hipotézis epidemiológiai megfigyelései

- Sokgyermekes családokban kevesebb az atópiás beteg
- Az atópiás és nem atópiás gyerekek bélflórája különböző
- Az asztma kivételével a többi atópiás betegség kockázata kisebb farmon élőknél (elsősorban állattartóknál)

Mikrobiális környezet

**a nagyobb mértékű mikrobiális kitettség fordítottan arányos az
asztmával**
(Riedler et al 2001; Remes et al 2001)

Az allergia prevalencia növekedésének okai

- Környezeti ártalmak növekedése
- Higiénés elmélet: fertőzés/allergia
- **Antibiotikus kezelés 1 éves kor alatt**
- Kóros gén expresszivitásának növekedése

Az allergia prevalencia növekedésének okai

- Környezeti ártalmak növekedése
- Higiénés elmélet: fertőzés/allergia
- Antibiotikus kezelés 1 éves kor alatt
- **Kóros gén expresszivitásának növekedése**

Fizikai terhelés kiváltotta asztma

Tünetek:

- köhögés
- ziháló légzés
- sípoló légzés
- mellkasi szorító érzés

Az asztma kezelésének irányelvei

-a kiváltó ok megszüntetése

-perzisztáló tünetek esetén megelőző gyógyszer adása - **MINDEN NAP**

-akut tünetek ellátása
készenléti gyógyszer

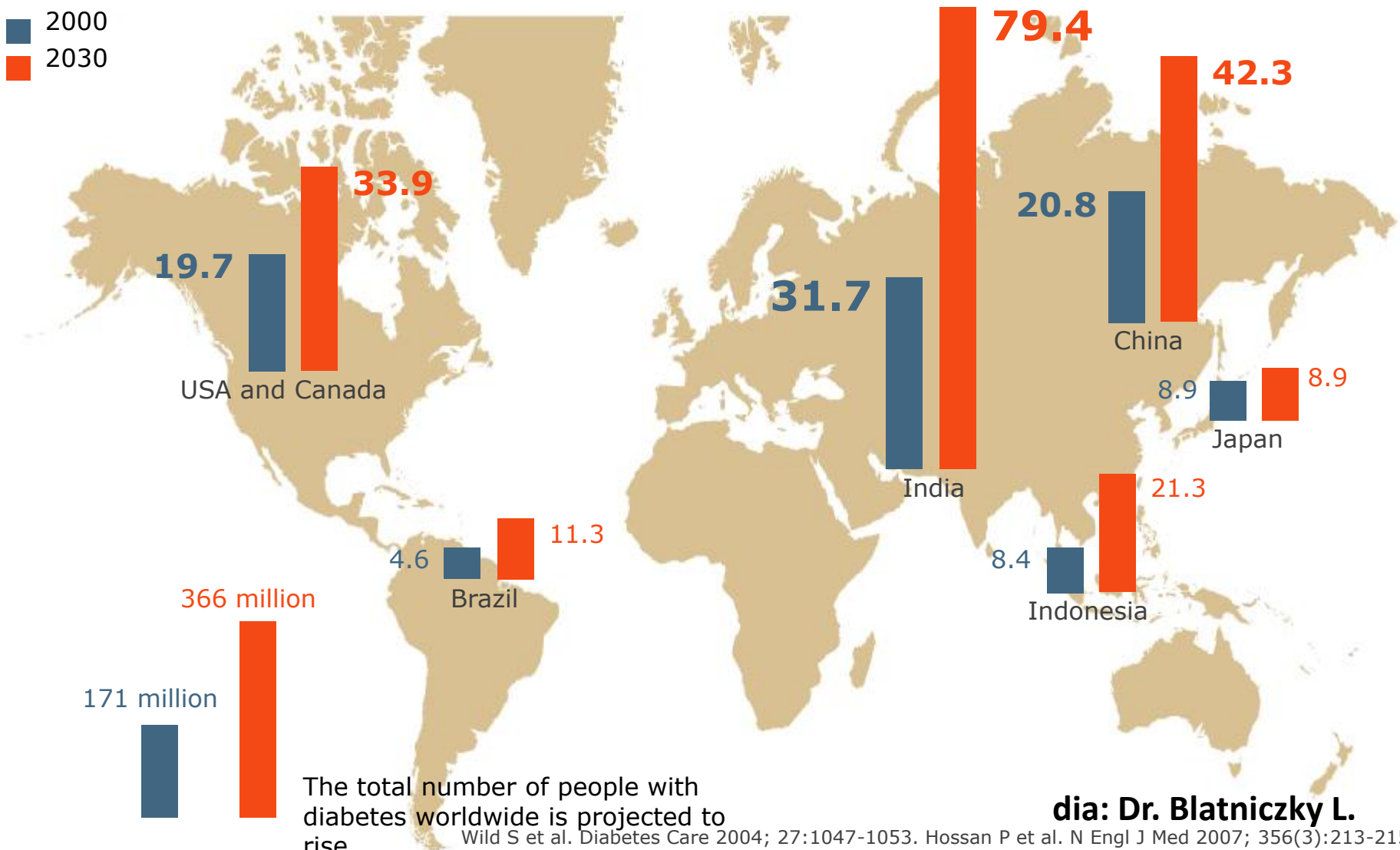
Krónikus beteg gyermek a
családban, a közösségben

CUKORBETEGSÉG

Global prevalence of Type-1 and -2 diabetes timates for the year 2000 and projections for 2030

Estimated cases of diabetes (in millions)

■ 2000
■ 2030

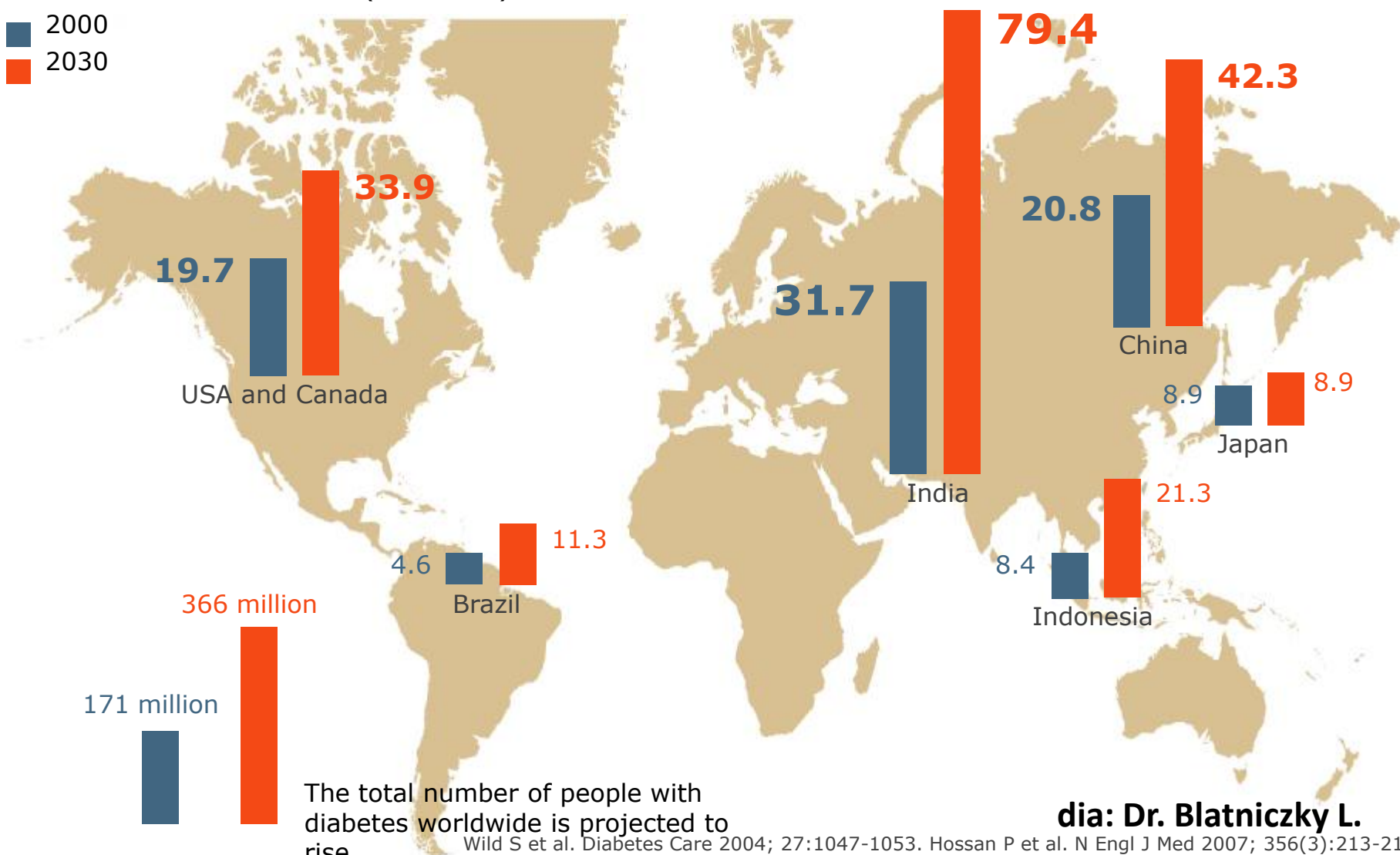

The total number of people with diabetes worldwide is projected to rise.

Global prevalence of Type-1 and -2 diabetes stimates for the year 2000 and projections for 2030

Estimated cases of diabetes (in millions)

■ 2000
■ 2030

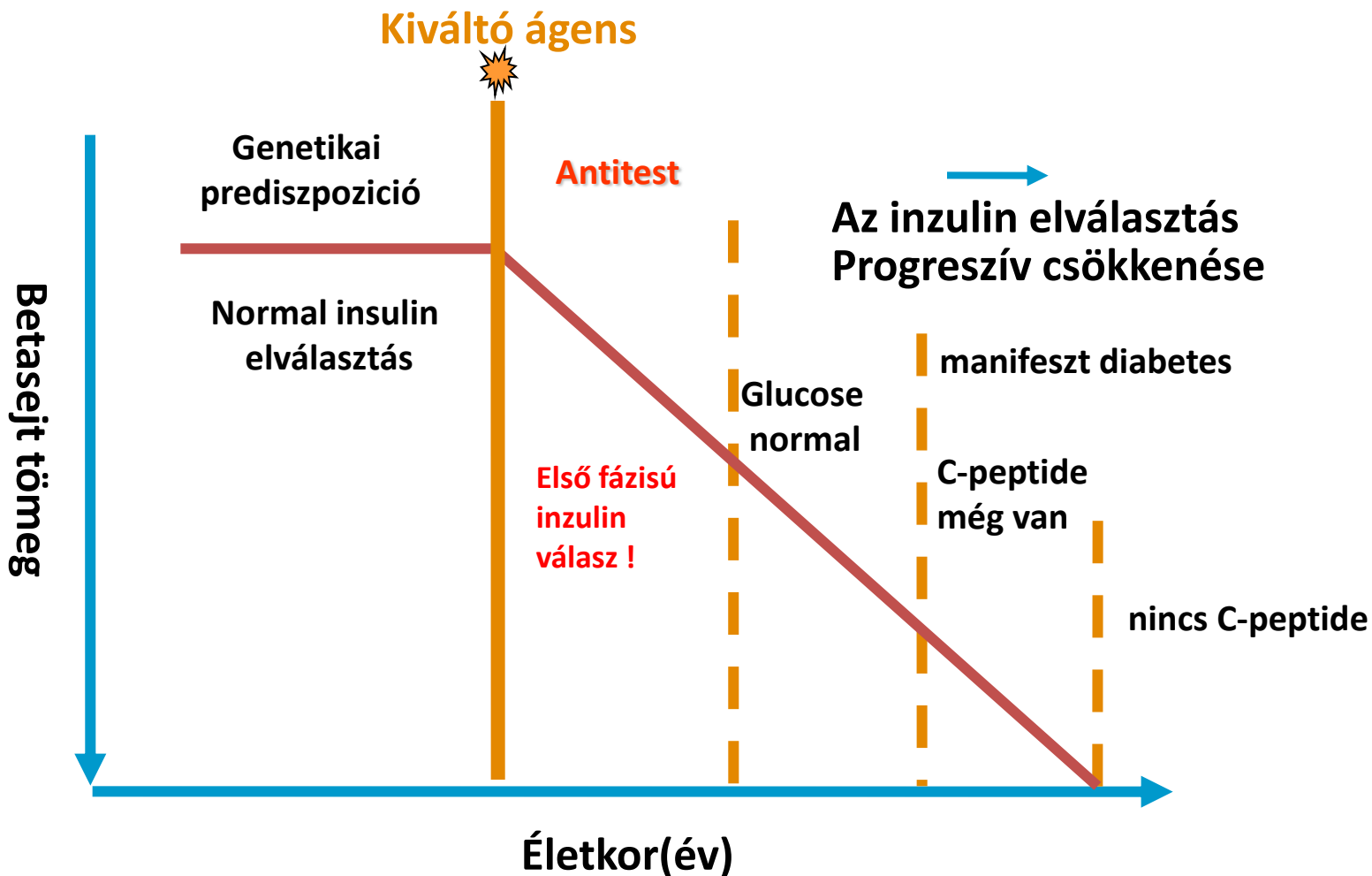

The total number of people with diabetes worldwide is projected to rise.

dia: Dr. Blatniczky L.

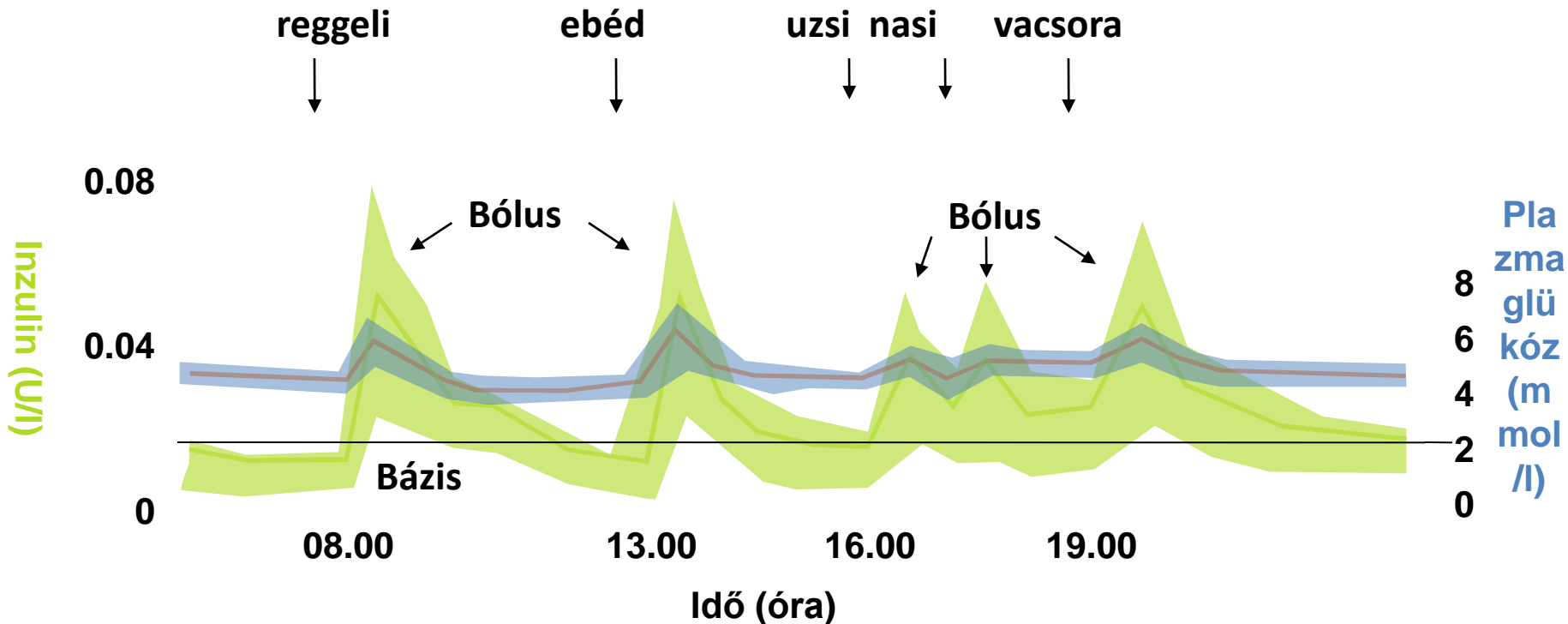
Wild S et al. Diabetes Care 2004; 27:1047-1053. Hossan P et al. N Engl J Med 2007; 356(3):213-215.

Az 1-es típusú diabetes progressziója

A glucose homeosztázis és az inzulin elválasztás

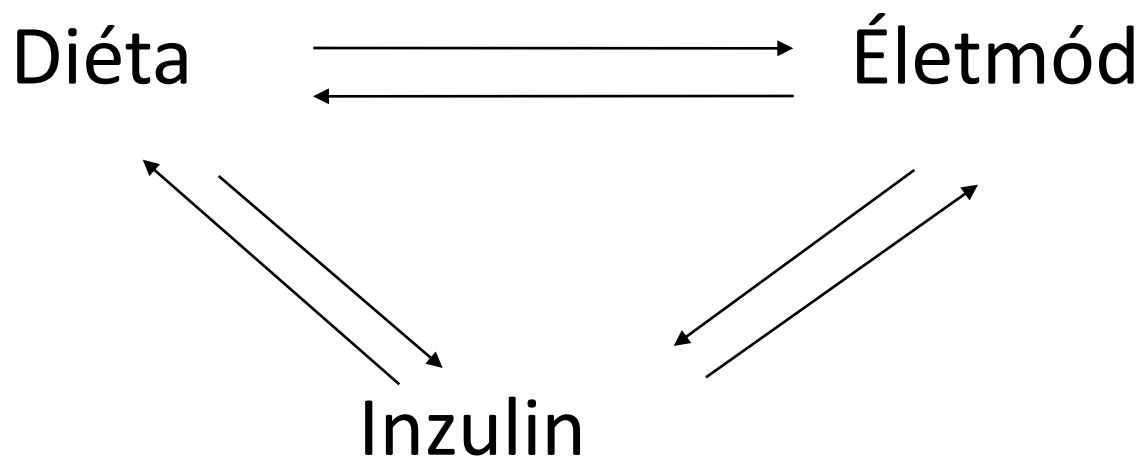
— Plazma glükóz profil — Endogén inzulin szekréció

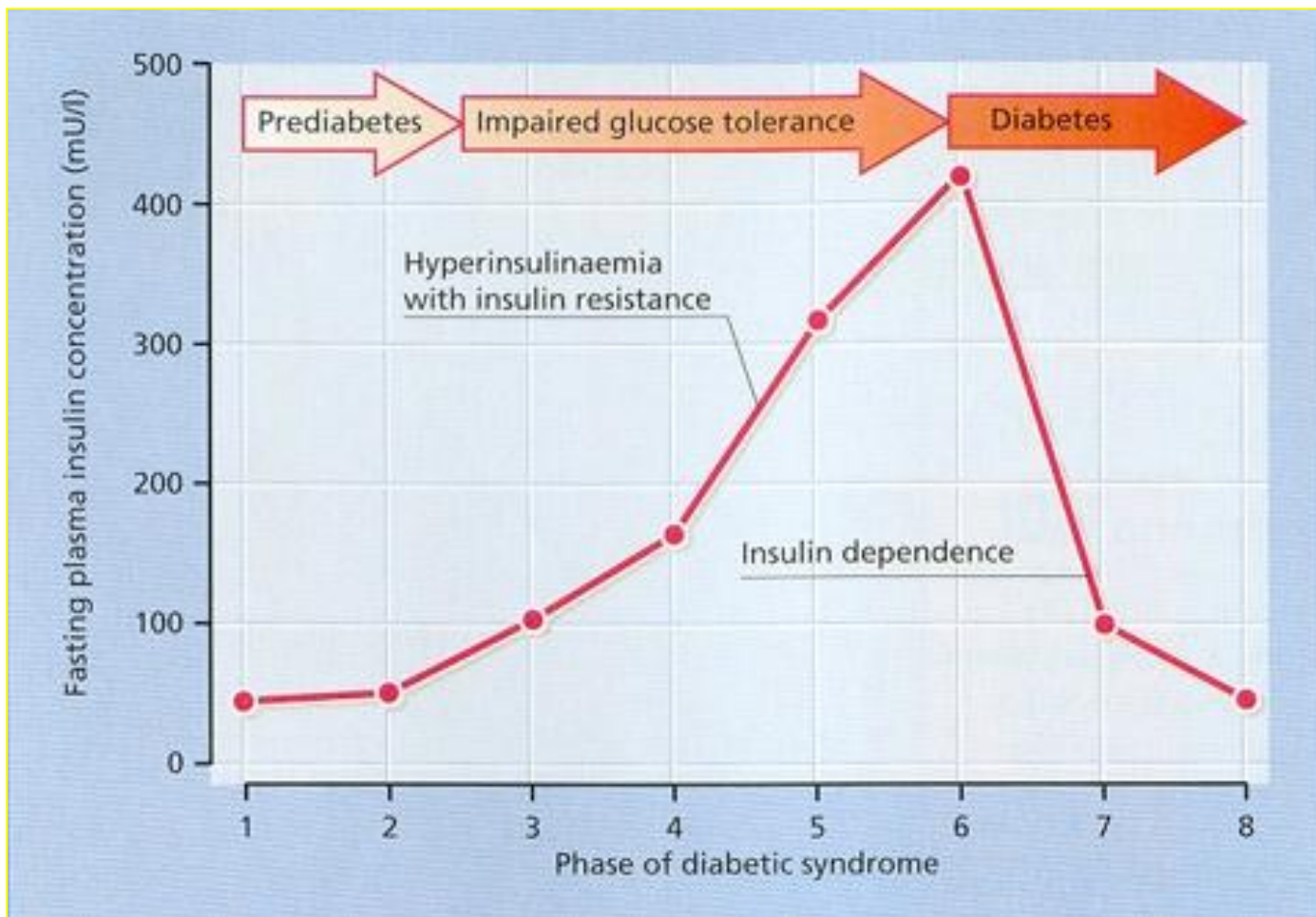
Inzulin kezelés

A tartós, közel normoglycaemia feltétele

AZ INZULIN SZEKRECIÓS KÉSZSÉG 2-ES TÍPUSÚ DIABETES MELLITUSBAN

Causes of death among diabetic patients in the 20th century

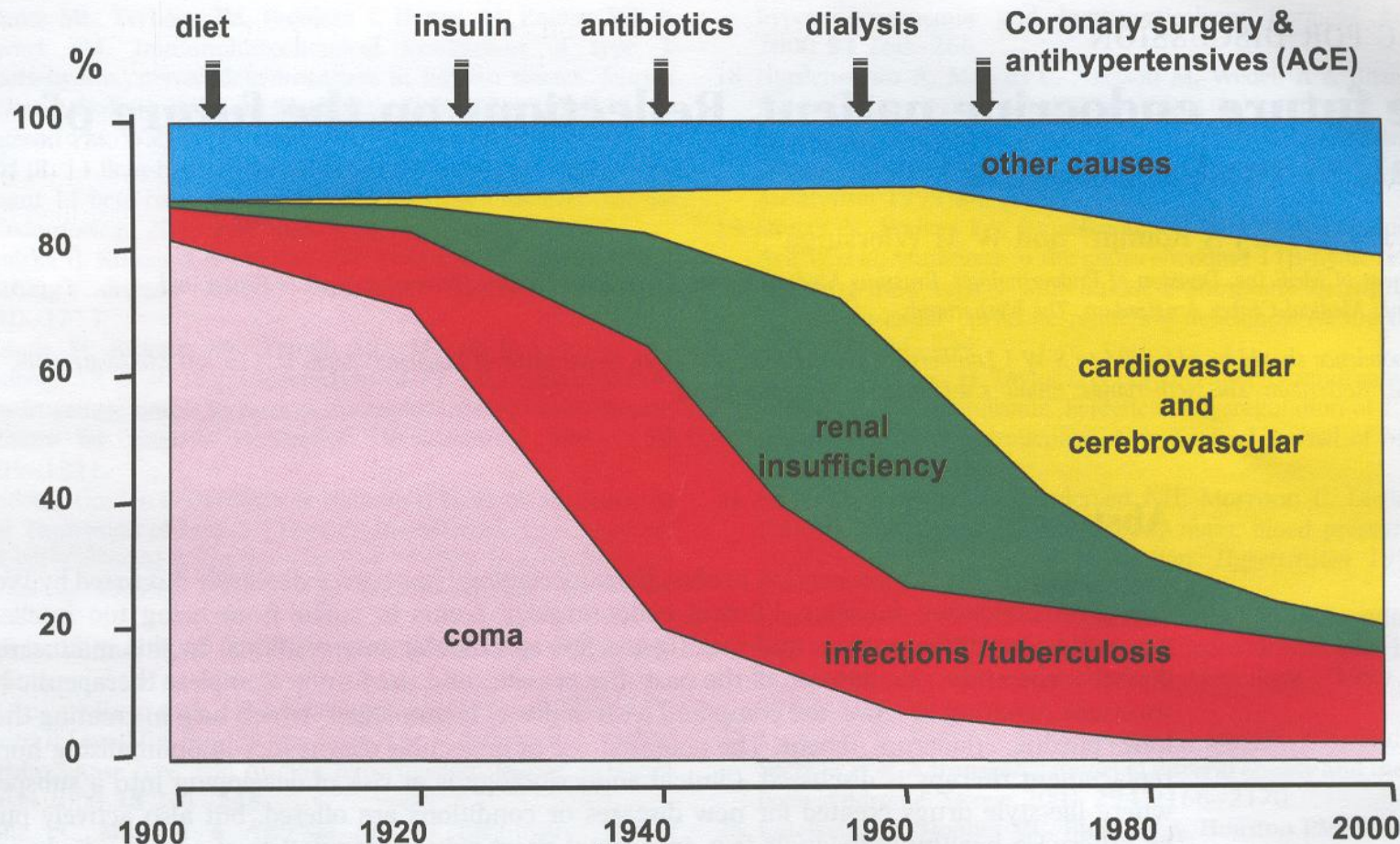

Figure 1 Causes of death of patients with diabetes mellitus in the 20th century. The left part of the figure (up to 1950) has been drawn on the basis of data in type 1 diabetic patients in the USA. These data were collected by E P Joslin (8, 9). The data in the right part of the figure (after 1950) represent the causes of death in patients with type 1 and type 2 diabetes mellitus in The Netherlands (supplied by the Dutch Diabetes Federation).

Krónikus beteg gyermek a
családban, a közösségben

EPILEPSIA

Epilepsia

Hirtelen fellépő, átmeneti idegrendszeri állapot, melyet nagy tömegű idegsejt egy időben történő kisülése idéz elő

Ok: genetika, fejlődési rendellenesség, oxigén hiány, trauma, tumor, fertőzés

Megjelenése sokszínű

Mit jelent, az hogy „epilepsziás”?

- Minden epilepsziás más és más!
- a roham időtartama elenyésző az élettartamhoz képest
- a diagnosztikai és terápiás lehetőségek ugrásszerűen fejlődtek, a betegek egyre nagyobb hányada élhet rohammentes életet
- ugyanakkor az epilepsziás betegséggel kapcsolatos nézetek is jelentősen változtak, **DE NEM ELEGGÉ** 50-es években az USA és Angliában megtiltották az epilepsziás betegek házasságát, az USA bizonyos államaiban sterilizációjukról szóló törvény volt életben.

Angliában a 70-es évek elején hatálytalanították ezen törvényeket.

Miért speciális betegség az epilepszia?

- A rohamok között tünetmentes, de mindig ott lebeg feje felett Damoklész kardja, mely a mindennapjait folyamatosan korlátok közé szorítja, megváltoztatja a helyzetét a családban, az iskolában, a társadalomban.
- Az epilepsziás gyermekek 2/3-a meggyógyul „kinövi”, de ahhoz, hogy „egészséges felnőtt” legyen nem elég, hogy rohammentes legyen.

- Az epilepsziás betegek 2/3-a rohammentes, ennek ellenére 2/3-uk rokkantnyugdíjas , $\frac{3}{4}$ aluliskolázott
- Mi ennek az oka?
 - a társadalom nem kellő elfogadása
 - a felelősség nem vállalása
 - a betegek csökkent önértékelése - „hozzászoknak”
 - a rehabilitáció és a rehabilitáció hiánya

Ne felejtsük, hogy az előítéletek fő forrása a tudatlanság miatt érzett tehetetlenség

Epilepsziához társuló pszichológiai problémák okai

- Szülők nem fogadják el titkolják az elvárások nem a képességeknek megfelelő túlféltés (gyerek és felnőtt egyszerre)
- Nem érzi magát betegnek, ugyanakkor titkolni kell
- Misztikum lengi körül - mindenki fél tőle

Leggyakoribb pszichés problémák

- Önértékelési probléma
- Szorongás
- Depresszió
- Kognitív problémák

Krónikus beteg gyermek nehézségek az óvodáskorban

- Mi a jobb? Meghosszabbított GYES vagy óvoda?
- Óvoda elzárkózik, indok:
 - nem tudnak felelősséget vállalni
 - „ijesztő hatással van társaikra”
 - gyógyszert nem adnak be
 - játszótér hinta, mászóka, úszás, sportolás
- Szükséges fejlesztések: gyógypedagógus

Krónikus beteg gyermek nehézségek a kisiskolás korban

- Mikor kezdje az iskolát?
Sokszor indokolatlanul 1-2 évet várnak
- Milyen iskolába járjon?
Gyermek képességeit kell figyelembe venni!
- Mennyire terhelhető?
- Önállóság (gyógyszerbevétel, táborok, barátoknál lévő alvás, önálló közlekedés) tanult folyamat!
Szükséges, hogy a gyerek is tisztába legyen betegségével.
- Sportolás, mozgás, testnevelés óra

Krónikus beteg gyermek nehézségek kamaszkorban

- **Továbbtanulás:** döntő a gyermek képessége, érdeklődési köre (csak kevés szakma van a tiltó listán, de ezeket ismerni kell)
- **Önállóság:** szülőkről leválás, baráti kapcsolatok
- **Szórakozás:** veszélyekre fel kell hívni a figyelmet és nem tiltani (alkohol, disco, alvás, nyaralás)

Krónikus beteg gyermek nehézségek kamaszkorban

- **Sportolás:** versenyszerű sport, hobby sport
- **Tiltakozás a gyógyszer és a betegség ellen**
- **Gyakoriak pszichés problémák, önértékelési gondok, depresszió, a „másság” megélése, viselkedési problémák**

Krónikus beteg gyermek nehézségek kamaszkorban

- **Sportolás:** versenyszerű sport, hobby sport
- **Tiltakozás a gyógyszer és a betegség ellen**
- Gyakoriak pszichés problémák, önértékelési gondok, depresszió, a „másság” megélése, viselkedési problémák

Krónikus beteg gyermek a családban, a közösségben

A kezelés mindenkori célja

A gyermek pszicho-szomatikus fejlődésének biztosítása úgy, hogy eközben a legminimálisabb testi-lelki traumát okozzuk, folyamatosan megerősítve őket abban, hogy kortársaiktól alig különböznek

A krónikus beteggel foglalkozás alapelve

Sugároznunk kell, hogy:

„Nem a félelemnek a lelkét adta
nékünk az Isten, hanem az erő, a
szeretet és a józanság lelkét.”

(Pál: 2Tim. 1,7.)

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET